

New Books  
Нови книги

## ЕДНО ФУНДАМЕНТАЛНО ИНТЕГРАЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО ЗА РАЗВИТИЕТО НА НООСФЕРНИЯ ИНТЕЛЕКТ

Марга Георгиева, Сава Гроздев. (2016). *Морфодинамиката за развитието на ноосферния интелект*. София: Изток-Запад, ISBN 978-619-152-869-1

**Незабравка Христова**

*Университет за медици – Щутгарт*

Членството на България в Европейския съюз означава преди всичко сближаване – сближаване на икономиките на страните членки, пазарите, стандартите на живот, културата и образованието. Неслучайно от 1 август 2016 г. у нас е в сила нов Закон за предучилищното и училищното образование. Според него, подобно на немската система, съществено се променя структурата на средното общо и професионално образование. Според чл. 73. „(1) Училищното образование е основно и средно; (2) Обучението за придобиване на основно образование се осъществява от I до VII клас включително в два етапа, както следва: 1. начален – от I до IV клас включително, и 2. прогимназиален – от V до VII клас включително. (3) Обучението за придобиване на средно образование се осъществява от VIII до XII клас включително в два етапа, както следва: 1. първи гимназиален – от VIII до X клас включително, и 2. втори гимназиален – от XI до XII клас включително.“

С основание педагогическата и психологическата наука разглеждат тази възраст като сензитивен период за развитието на човешката личност и преди всичко на интелекта на подрастващите. Както е известно, досега тези науки са постигнали значителни успехи при разкриване на „механизмите“ на това формиране. Във всяка от тези науки могат да се открият едни или други върхови постижения.

Новата монография на проф. Марга Георгиева и проф. Сава Грозев обаче е изключително сполучлив опит да се разработи нов концептуален модел за оптимизиране на дейността по развитието на интелекта на подрастващите, както и на всички учащи се в съответствие с концепцията за перманентно-интегралното образование и ученето през целия живот в съвременните условия на информационното общество на новия етап от развитието на света. Този модел творчески синтезира всички съществуващи досега, но твърде често изолира-

ни помежду си подходи в хуманитаристиката, като същевременно обосновава т.нар. „NDM парадигма“ (нова динамична модификация) и очертава ролята на прилаганите от авторите дидактико-психологически и математически модели за оптимизиране на образователната система не само у нас. Тази парадигма включва в една констелация такива структуроопределящи категории, като ейдетика, рефлексия, синектика, синергетика, енигматика, акмеология, творчество, когниции, емоции, мотивация, които играят съществена роля при осъществяване на оптималното развитие на ноосферния интелект. Неслучайно понятието морфодинамика (преобразуване на структури в математиката, физиката, технологиите, изкуството) е на първо място в самото заглавие на монографията. Въвежда се категорията NDM среда като нова комплексна среда, която обхваща десет учебни среди (Мисловна среда, Развиваща мисловна среда, Овластяваща мисловна среда, Обучаваща среда, Математикомоделираща среда, Организационна среда, Стимулираща среда, Евристична среда, Занимателна среда, Информационна среда, Синергетична среда, Фрактална среда), чрез които се систематизират необходимите и достатъчни условия за овладяване силата на мисълта.

В монографията акцентът се поставя върху моделирането, респективно математическото моделиране, с което се разкрива динамиката на различните процеси в развитието на NDM. На тази основа се обосновава нов концептуален модел на функциите на продуктивната организация и самоорганизацията в развитието на субектите обучаващ и обучаван в триадата формално – неформално обучение – информално учене.

Много важен принос според нас са математическите модели, като за първи път се предлага използването не само на отделни диференциални уравнения, а и на системи от диференциални уравнения, описващи динамиката на оптимизационните процеси в развитието на ноосферния интелект в условията на различните иновации и все по-усложняващата се интеграция в различните научни области, които в една или друга степен променят системата „обучаващ – обучаван“. Математическите модели много тясно са свързани с множество дидактически и психологически модели в контекста на Аз-концепцията за формирането на личността. Според авторите интелектуалното развитие на подрастващите започва с формирането на сензомоторни антиципативни релации, т.е. предвиждащи механизми за анализ на все по-сложни процеси и явления с цел да се достигне до ейдетично състояние; съчетаване на рационалното и емоционалното във всяка дейност (синектичното); самоорганизация (синергетичното) с цел оптимизиране на вътрешната активност (рефлексивното) на учащите се. И всичко това – в основата на изследването на предложен от авторите методически инструментариум като важно средство за развитие на познавателните способности на учащите се от най-ранна възраст. Върху тази основа може да се реализира стремежът към енигматичното (нестандартно-

то), творческото, акмеологичното (духовното). Едновременно с това авторите разкриват огромната роля на емоционалния компонент в учебния процес, на позитивните когнитии, формиращи мотивацията като движещ фактор, стимулирането на интуицията.

В основата на изследователския методически инструментариум са и т.нар. делови игри, които са ядрото на игровото моделиране в практическите занятия на учащите се, както и на бъдещите учители и преподаватели във висшите училища, чрез които се прилагат подходи за значително изменение и усъвършенстване на училищната действителност. В това отношение интерес представлява предложената класификация на тези игри в практическите занятия по видове и проблеми, възникващи в процеса на обучението.

Основно внимание се отделя на моделирането, осъществявано с помощта на информационните технологии. „Симбиозата“ на математическото моделиране с педагогическите и информационните технологии очертава възхода на познанието и степента на научна осигуреност на педагогическата дейност. В това отношение заслужават внимание например следните компютинги: Grid-технологиите, Cloud-технологиите, X-технологиите и пр. Оптималното развитие на интелекта чрез електронното обучение предполага:

- акумулиране на сензомоторните релации;
- изграждане на субективни образи и опериране с тях;
- разкриване на вътрешния мисловен акт с насоченост изграждане на рефлексивни способности и довеждането му до синектично състояние;
- самоорганизация, отправена към решаване на проблеми с насоченост управление на собствения стил на учене, овладяване стратегии с поемане на отговорност върху собствения си прогрес;
- акцент към техники за овладяване на мисълта в границите на посочената триада енигматика – творчество – акмеология;
- вземане на решение (с. 207).

В заключение, напълно основателна е постановката на авторите, че съвременното образование трябва да се разглежда като ефективна социална технология, определяща развитието и бъдещето на социума, т.е. на човешкото общество.

## **A FUNDAMENTAL INTEGRAL STUDY OF THE ROLE OF EDUCATION FOR THE DEVELOPMENT OF INTELLECT BASED ON THE NOOSPHERE CONCERT**

✉ **Dr. Nezabravka Hristova**  
Stuttgart, Germany  
E-mail: hristova.nezabravka@gmail.com